

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen ja itsehallintoalueiden perustamisen sekä aluehallintouudistuksen valmistelun selvityshenkilöhanke

Selvityshenkilöryhmän
Tuomas Pöysti (pj), Annikki Niiranen ja Arto Haveri
ehdotukset 14.8.2015

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO | EGENTLIGA FINLANDS FÖRBUND | REGIONAL COUNCIL OF SOUTHWEST FINLAND

Perusteet kuntaa suurempien itsehallintoalueiden muodostamiseksi

- itsehallintoalueilla riittävä väestöpohja, sote-infrastrukturi ja taloudellinen kantokyky
  - pystyä järjestämään alueen asukkaille kattavat sosiaali- ja terveyspalvelut
- luonteva foorumi kansalaisten osallistumiselle ja vaikuttamiselle
- sama aluejako mahdollisimman laajalti aluehallinnon tehtävissä ja valtion aluehallinnon jaotusten perustana
- itsehallintoalueiden perusteltu määrä noin 9–12
- alueista tarvitaan poliittinen ratkaisu riittävän ajoissa

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO | EGENTLIGA FINLANDS FÖRBUND | REGIONAL COUNCIL OF SOUTHWEST FINLAND

Itsehallintoalueiden rahoituksen järjestämisen keskeiset perusteet

- perustuslaista johtuen kunnilla ei voi olla rahoitusvastuuta itsehallintoalueiden toiminnasta
- valtion rahoitusvastuu on ensisijainen vaihtoehto
- itsehallinnon luonteen vuoksi on vielä tarpeen selvittää toisena vaihtoehtona itsehallintoalueen verotusoikeus.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ohjauksen vahvistaminen

- sote-budjettikehys otetaan käyttöön joko osana valtiontalouden kehystä (valtion rahoitus) tai erillisenä menorajotteena julkisen talouden suunnitelmassa (muut rahoitusmallit, ml. alueellinen verotusoikeus)

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO | EGENTLIGA FINLANDS FÖRBUND | REGIONAL COUNCIL OF SOUTHWEST FINLAND

Miten muodostamisessa tulisi ottaa huomioon tuleva aluehallinnon uudistus?

- ottaa huomioon eri hallinnollisten tasojen toiminnallinen yhteensopivuus, eri toimijoiden oikea työnjako sekä aluejakoratkaisun ajallinen kestävyys
  - noin 30–40 vuoden ajanjaksolla näköpiirissä oleva väestökehitys ja sen vaikutukset julkiseen talouteen ja alueisiin
- aluejaon tulisi soveltua mahdollisimman laajalti erilaisten alueellisten tehtävien järjestämiseen
- keskus- ja aluehallinnon viristorakenteen selvityshanke (VIRSU)
  - malli D uudistuksen lähtökohdaksi jatkovalmistelussa

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO | EGENTLIGA FINLANDS FÖRBUND | REGIONAL COUNCIL OF SOUTHWEST FINLAND

Miten valtion aluehallinnon ja maakuntahallinnon yhteensovittamisessa tulisi edetä?

- maakuntien liitot tehtävineen on syytä integroida mahdollisimman nopeasti uusiin itsehallintoalueisiin
- integroinnin edellytyksiä tulisi selvittää yhtä aikaa aluejakojen muodostamisen kanssa
- maakuntien liittojen asiantuntemusta, erityisesti alueen erityisolosuhteiden osalta, tulisi voida hyödyntää tehtävien siirrossa
- eri hallinnon tasoille (kunta – itsehallintoalue – valtion aluehallinto – valtion keskushallinto) tulee luoda tarkoituksenmukainen työnjako ja päällekkäisiä hallinnollisia rakenteita tulee välttää

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO | EGENTLIGA FINLANDS FÖRBUND | REGIONAL COUNCIL OF SOUTHWEST FINLAND

Valtakunnallisesti keskitettävät tehtävät palvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa

- osa sosiaalihuoltoon ja terveydenhuoltoon kuuluvien toimenpiteiden ja hoitojen tuottamisesta keskitetään valtakunnallisesti joillekin itsehallintoalueille
- perusteena palvelujen saatavuuden ja laadun sekä palvelujen käyttäjien oikeuksien varmistaminen silloin kun palvelujen toteuttaminen on erityisen vaativaa tai se on tarpeen palvelujen harvinaisuuden, asiakkaiden kielellisten oikeuksien tai palvelun toteuttamisesta aiheutuvien suuren kustannusten perusteella
- enimmillään 5 itsehallintoaluetta vastaisi myös yliopistosairaaloiden ylläpidosta ja vaativimpien erikoissairaanhoidon ja sosiaalihuollon palvelujen tuottamisesta

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO | EGENTLIGA FINLANDS FÖRBUND | REGIONAL COUNCIL OF SOUTHWEST FINLAND

Yksityisen ja kolmannen sektorin tuottamien palvelujen asema

- itsehallintoalueet voivat oman palvelutuotannon lisäksi käyttää palveluiden tuottamiseen yksityisiä tai kolmannen sektorin palvelujen tuottajia
- kunnat ja kuntayhtymät eivät jatkossa tuota sosiaalihuollon eikä terveydenhuollon palveluja

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO | Egentliga Finlands förbund | REGIONAL COUNCIL OF SOUTHWEST FINLAND

Ehdotusten vaikutukset kuntiin

- kunnat ja kuntayhtymät eivät jatkossa järjestä tai tuota sosiaalihuollon eikä terveydenhuollon palveluja
  - kunnilla myös jatkossa iso merkitys asukkaitensa hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä ja ylläpitämisessä
- kuntien yhteistoiminnassa hoidettavia tehtäviä tulisi tulevaisuudessa siirtyä laajalti itsehallintoalueille
- henkilöstön siirroissa noudatetaan liikkeenluovutusperiaatetta
- omaisuussirroissa vaihtoehtoina ovat:
  - sote-omaisuus siirtyy itsehallintoalueille
  - omaisuus jää nykyisille omistajille ja/tai yhtiöitetään, itsehallintoalueet vuokraavat niiltä

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO | Egentliga Finlands förbund | REGIONAL COUNCIL OF SOUTHWEST FINLAND

Ehdotusten vaikutukset kuntiin

- perustuslaista johtuen kunnilla ei voi olla pysyvää rahoitusvastuuta itsehallintoalueiden toiminnasta
  - selvitetään valtiosääntöoikeudellisesta näkökulmasta siirtymäkauden aikana kanavoida osa kunnallisverotuksen tuotosta itsehallintoalueille
- kuntien tehtävät vähenevät, kokonaisveroasteen nousu estettävä
  - kuntien alennettava verotustaan siirtyviä tehtäviä vastaavalla tavalla
  - samalla joudutaan uudistamaan kuntien valtionosuusjärjestelmää

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO | EGENTLIGA FINLANDS FÖRBUND | REGIONAL COUNCIL OF SOUTHWEST FINLAND

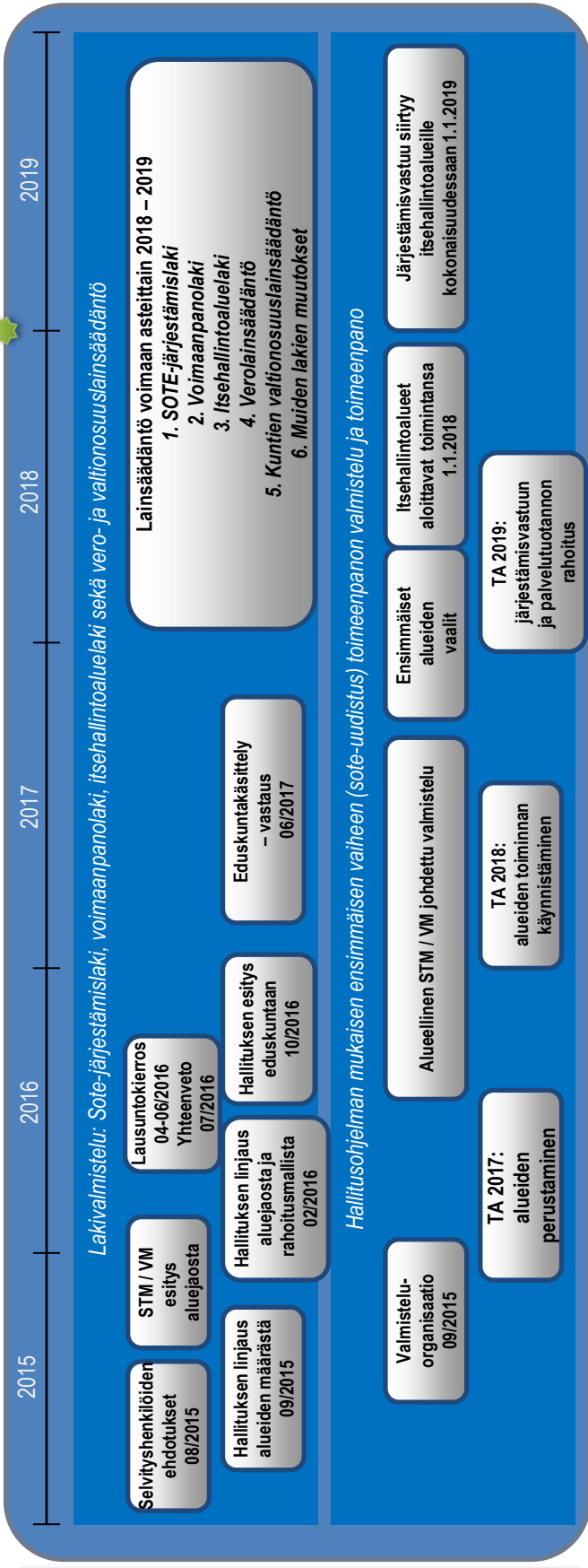
Ehdotusten vaikutukset maakuntien liittoihin

- liittojen toiminta integroidaan perustettaviin uusiin itsehallintoalueisiin (9-12) ja nykymuotoiset kuntayhtymät puretaan
- itsehallintoalueilla ylintä päätösvaltaa käyttää kunnallisvaalien yhteydessä suoralla kansanvaalilla valittu valtuusto
- muutos toteutetaan integroidusti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien siirron kanssa siten, että itsehallintoalueiden monitoimialaisuus on näkyvissä ensimmäisissä vaaleissa
- myöhemmin toteutettavassa aluehallintouudistuksessa itsehallintoalueiden tehtävät laajenevat kun niille siirretään valtionhallinnosta alueelliseen kehittämiseen liittyviä tehtäviä

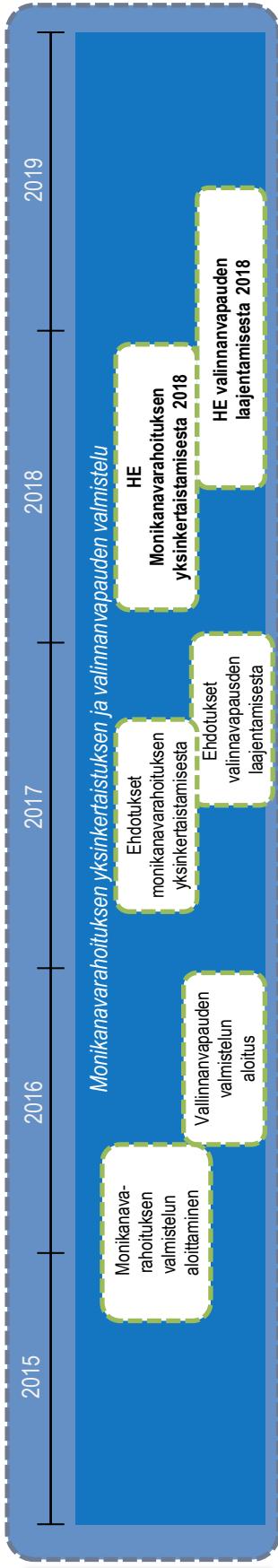
VARSINAIS-SUOMEN LIITTO | EGENTLIGA FINLANDS FÖRBUND | REGIONAL COUNCIL OF SOUTHWEST FINLAND

Työohjelma ja vaiheistus

- ensimmäisenä tulee valmistella ja toteuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus.
- laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä tulee voimaan porrastetusti siten, että:
  - vuonna 2017 perustetaan itsehallintoalueiden siirtymä- ja muutoshallinnot
  - lokakuussa 2017 itsehallintoelimen vaalit kaudelle 2017-21
  - vuoden 2018 aikana muutoshallinnot valmistelevat varsinaisten sote-tehtävien siirtymisen kunnilta ja kuntayhtymiltä itsehallintoalueille
  - vuoden 2019 alusta lukien tehtävät siirtyvät alueille

Hallitusohjelman mukaisen ensimmäisen vaiheen (sote-uudistus) toimeenpanon valmistelu ja toimeenpano

Monikanavarahoituksen yksinkertaistuksen ja valinnanvapauden valmistelu

